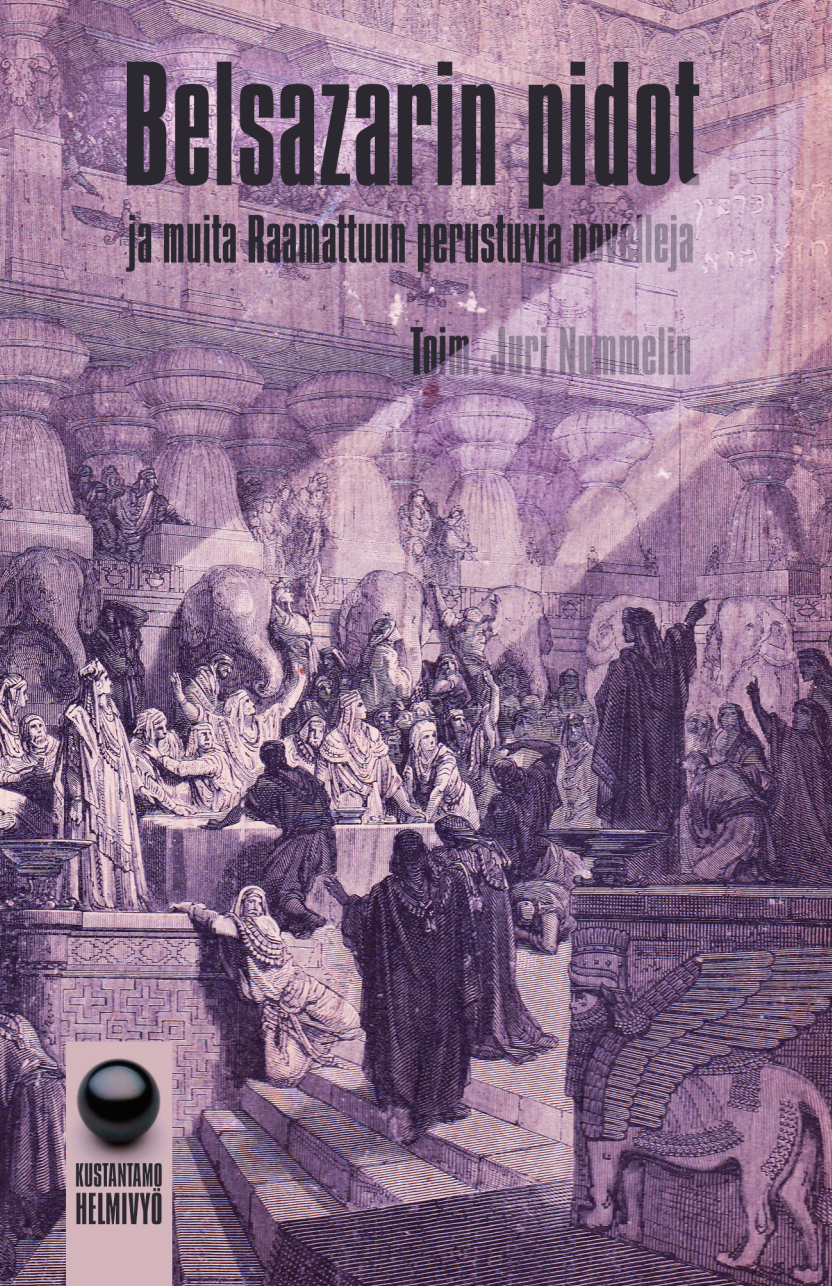

Belsazarin pidot

ja muita Raamattuun perustuvia novelleja

Toim. Juri Nummelin

KUSTANTAMO
HELMIVYÖ

Belsazarin pidot

Belsazarin pidot

ja muita Raamattuun
perustuvia novelleja

Toim. Juri Nummelin

Kustantamo Helmivyö
Turku 2018

Belsazarin pidot
ja muita Raamattuun perustuvia novelleja

Toim. Juri Nummelin

Kustantamo Helmivyö, Turku

ISBN 978-952-7211-20-5

Painopaikka: BoD, Norderstedt, Saksa

Lukijalle

Belsazarin pidot kokoaa yhteen Suomessa kirjoitettua Raamattuun pohjautuvaa kirjallisuutta. Kirjassa on kaksitoista novellia tai muuta kertomusta, jotka on eräin poikkeuksin kirjoitettu 1800-luvulla tai 1900-luvun alkupuolella ja jotka kaikki sijoittuvat Raamatun maailmaan. Osassa esiintyy kirjailijoiden itse keksimiä henkilöitä tai vaihtoehtoisia tapahtumia, mutta Raamattua huonomminkin tunteva lukija tunnistaa tapahtumat kyllä.

Valikoima ei ole kattava, siitä puuttuu esimerkiksi teksti Lauri Pohjanpään viehättävästä kirjasta *Ylös Jerusalemiin* (1961), joka sisältää Vanhan testamentin maailmaan sijoittuvia novelleja.

Novellit on sijoitettu kirjaan sisäisen kronologian mukaan, toisin sanoen ajalliseen järjestykseen sen mukaan, miten niiden tapahtumat kuvataan Raamatussa. Kirja päättyy useaan Jeesus-aiheiseen tarinaan. Uuden Testamentin myöhempiä tapahtuvia kuvaavia novelleja ei ole löytynyt.

Belsazarin pidot ei ole tarkoitukseltaan uskonnollinen, vaikka uskon, että kristitty lukija voi löytää tästä paljon kiinnostavaa luettavaa. Idea kirjan taustalla on

enemmänkin kirjallisuushistoriallinen: esittää eräs vaihtoehtoinen näkemys suomalaisesta kirjallisuudesta ja sen kehityskuluista. Raamattuun pohjautuvat tarinat voi monella tapaa nähdä fantasiana, joka taas ei ole muutoin ollut Suomessa merkittävä kirjallisuudenlaji. Mukana on myös kirjallisuutta, jossa Raamattua käytetään hyväksi yhteiskunnallisten ristiriitojen kuvaamiseen.

Belsazarin pidot avaa laajempi johdantoessee, jossa pohditaan erilaisia tapoja kuvata Raamattuun perustuvaa kaunokirjallisuutta. Lopussa on alustava suomalaisen Raamattuun pohjautuvan kirjallisuuden bibliografia. Myöhemmin Helmivyöltä tulee muitakin Raamattuun perustuvia kirjoja uudelleenjulkaisuina tai toimitettuina antologioina.

Kustantaja on tehnyt kaiken mahdollisen löytääkseen tekstien oikeudenomistajat. Ongelmatapauksissa pyydetään ottamaan kustantajaan yhteyttä.

Turussa elokuussa 2018

Juri Nummelin

Juri Nummelin

Kolme tapaa lähestyä Raamattuun perustuvaa kirjallisuutta

Muistelen, mahdollisesti väärin, Jorge Luis Borgesin kirjoittaneen, että Raamattuun pohjautuvat tarinat voisi luokitella fantasiaksi. Mehän emme oikeasti voi tietää, ovatko Raamatun kuvaamat tapahtumat todella tapahtuneet – uskovaisten usko niihin on vain uskoa, ei tietoa.

Argentiinalainen esseisti Borges oli tietysti monessa suhteessa vääräleuka, mutta ajatus avaa mahdollisuuksia (mikä on sekin tyypillistä Borgesille). Raamattuun perustuvaa kirjallisuutta on usein ajateltu pelkkänä uskovaisille tarkoitettuna kirjallisuutena, mutta sitä voi lähestyä muillakin tavoin, muista näkökulmista.

1.

Fantasialla on kolme välttämätöntä elementtiä, sanoo ranskalainen tutkijaklassikko Tzvetan Todorov: tarinoiden täytyy sijoittua oikeiden ihmisten maailmaan (ne eivät toisin sanoen saa olla satuja), ja näiden tulee

kokea hämmennystä tapahtumien edessä, eikä tarinoille saa antaa allegorista tai poeettista selitystä. Raamatussa kuvataan selittämättömiä tapahtumia, joita niiden todistajat eivät aina käsitä, mutta jotka he lopulta hyväksyvät kirjaimellisesti – eikö tämä jos mikä ole fantasiaa? (Moni tietysti pitää Raamattua satuna, mutta todellisuudessa (sic) suuri osa sen henkilöistä on ollut oikeita ihmisiä, lihaa ja verta.)

Vai pitääkö ajatella, että Raamattu itse ei ole fantasiaa (sehän on Jumalan sanaa, ts. totta), mutta kun saman tarinan kertoo maallinen ihminen, se muuttuu fantasiaksi, kuvitelmaksi?

Itse kirjallisuus ei tällaista selitystä aina tue. Suomalaisista Raamattu-tarinoiden kirjoittajista nimittäin ani harva on heittäytynyt täysillä fantasiaan. Kaarlo Bergbomin ”Belsazarin pidot” on poikkeus, värikyläinen ja jopa kauhua lähestyvä kertomus Jumalan kostosta – tarina voisikin olla jostain myöhemmästä pulp-fantasiasta, vaikka Robert E. Howardin Conan-tarinasta, jossa barbaarit viettävät bakkanaaleja teurastettuaan kylällisen vihollisiaan. Samalla Bergbomin kuningas Belsazar (nykyään Belsassar) kokee hämmennystä Jumalan koston edessä – mikä ei ole ihme, kun kerran taivaasta laskeutuu valtava käsi ja kirjoittaa sei-

nälle: “Mene, mene, tekel ufarsim.”

Volter Kilven varhainen romaani *Bathseba* on myös selkeämmin fantasiaa, sillä siinä Kilpi muuntelee kuningas Daavidin tarinaa eri suuntaan kuin miten se Raamatussa kerrotaan (Daavid surmauttaa kilpailijansa saadakseen rakastamansa Bathseban). Mutta varsinaisia fantastisia elementtejä *Bathsebassakaan* ei ole.

Muutoin monet suomalaiset kirjoittajat ovat poikenneet Todorovin säännöistä (tietämättään tietysti). Esimerkiksi Eino Leinon “Niniven pojat” on mahdollista lukea allegorisesti, vaikka sellaisia selityksiä Raamatun tarinoille ei saisi antaa – onko se kuvaus Suomen ja Venäjän välisestä suhteesta vai ei, sen saa kukin lukija itse päättää. Toisaalta Leino keksii oman hahmonsä, Niniven kuninkaan tyttären Mitran.

Toki Raamattua on käytetty suorasukaisempaan-kin fantasiaan, kuten tekee Johanna Sinisalo novellissaan “Yhdeksän ruukkua” (2004), jossa Jeesuksen tarina on kerrottu voodoopapittaren näkökulmasta.

2.

Raamattu-lajityypin alku on Euroopassa. Ensimmäisiä Pyhään kirjaan perustuvia romaaneja oli suomeksikin käännetty saksalaisen saarnamiehen Friedrich

Wilhelm Krummacherin laaja *Elija Tisbiläinen* (1828–1833). Siinä kerronnan tosin katkaisevat useassa kohdassa Raamatun säkeet ja Krummacherin oma evankeliointi. (Teos on siis osoitus siitä, että romaani on kaikkiruokainen sika!) Krummacherin tyyli on raskas suorasanaissakin kohdissa: “Niin Herran sana tuli myös profeetalle, niinkuin nuoli jousesta, tunkien luihin ja ytimiin. ‘Elija’, kuului kovalla äänellä ja selvästi hänen luolassaan, ‘mitä tässä Elija teet?’ Säikähtyneenä kavahtaa Elija ylös maasta, sillä hän tuntee tämän äänen iankaikkisen Jumalan ääneksi. Mutta tämä kysymys oli odottamaton. Kerrassaan jyrkkä ja sydäntäsärkevä oli ero niiden toiveitten välillä, joiden kannattamana hän riensi Hoorebiin, ja tällaisen tervehdysten Herran huulilta!” (Suom. Otto Rosendal)

Hiukan myöhemmin Raamattu-kirjallisuus syntyi selvemmin viihteenä. Joseph Holt Ingraham oli yksi aikansa tuotteliaimpia kirjailijoita, joka kirjoitti eräänä vuonna kymmenen prosenttia koko vuoden aikana painetuista kirjoista! Hän oli toisin sanoen todellinen senttari. Ingraham julkaisi 1850-luvulla kolme laajaa kirjeromaania, jotka perustuvat Raamatun tarinoihin. Näistä on kaksi suomennettu, *Daavidin huoneen Herra* useaan otteeseen. Ingraham, joka oli aiemmin

Helmivyön Raamattu-sarja 1

Raamattu-tarinat ovat muodostaneet oman pienen alalajityyppinsä suomalaisessa kirjallisuudessa jo pitkään, aina Kaarlo Bergbomin ajoista alkaen. Tähän kirjaan käyttökirjallisuuden tutkija Juri Nummelin on koonnut yksitoista novellia, joiden taustalla on jokin Raamatun tarina. Teoksen kirjoittajia ovat muun muassa Hilja Haahti, Volter Kilpi, Eino Leino ja Elvira Willman.

Kirjaan kuuluu myös Juri Nummelinin Raamattu-kirjallisuuden tyylipiirteitä ja ominaisuuksia tutkaileva essee sekä suomalaisen Raamattu-fiktion alustava bibliografia.

ISBN 978-952-7211-20-5

**KUSTANTAMO
HELMIVYÖ**

Kansi: Gustave Doréa myötäillen
JT Lindroos | oivas.com

